

ĐẠI HỌC CỦA MỌI NGƯỜI

■ PHẠM HIẾP

Tháng hai vừa qua, một tin thu hút sự quan tâm của sinh viên và giới giáo dục trên toàn thế giới khi “Đại học của mọi người (University of People – Uopeople)” đã chính thức được Hội đồng Giáo dục và đào tạo từ xa (Distance Education and Training Council – DETC), một Tổ chức được Bộ Giáo dục Mỹ công nhận cấp chứng nhận kiểm định quốc gia cho 4 chương trình quản trị kinh doanh và Khoa học máy tính (ở 2 cấp đại học và cao đẳng).

Được sáng lập năm 2009 bởi doanh nhân Shai Reshef tại California, UoPeople là một tổ chức giáo dục phi lợi nhuận, sử dụng hình thức đào tạo trực tuyến từ xa theo mô hình các khoá đào tạo trực tuyến mở đại trà (Massive Oline Openc Courses – MOOCs).

Từ khoá đầu tiên chỉ có 180 sinh viên, đến nay, UoPeople đã có 700 người theo học đến từ 142 quốc gia. Dự kiến đến năm 2016 con số tương ứng sẽ tăng thành 4.000 và sẽ còn tăng nhanh nữa trong những năm tiếp theo.

Nhờ được hỗ trợ tài chính từ nhiều “Mạnh Thường Quân” học phí cho một khoá học tại UoPeople là tương đối thấp, từ 0-50 USD cho phí ghi danh tùy thuộc vào việc người học đến từ quốc gia nào;

chương trình khoảng 40 môn học sẽ thu 100 USD/môn; tức là tổng chi phí cho cả khoá chỉ là 4.000 USD (khoảng 88 triệu đồng).

Về mặt chuyên môn, ngoài việc mới được DETC cấp chứng nhận kiểm định, UoPeople còn được hỗ trợ từ nhiều trường đại học, tổ chức khoa học, giáo dục, dự án phi lợi nhuận khác. Có thể kể đến như việc Đại học New York quyết định cấp học bổng cho sinh viên tốt nghiệp tại UoPeople theo học tiếp tại chi nhánh của đại học này tại Abu Dhabi (Các tiểu Vương quốc Ả rập thống nhất).

Đây có thể nói là một thông tin đáng phấn khởi, bởi từ nay, những sinh viên Việt Nam có ước muốn du học nhưng không có điều kiện kinh tế sẽ có thêm một địa chỉ có chất lượng với giá cả tương đối phù hợp (mức giá 4.000 USD cho 4 năm đại học chỉ cao hơn khoảng 4 lần so với mức học phí trung bình trường công; 2 lần mức học phí trung bình ở trường tư Việt Nam hiện nay và thấp hơn nhiều so với phần lớn các chương trình liên kết quốc tế hiện nay).

Điều này đặc biệt đúng trong bối cảnh “nghịch lý thừa trường thiếu chỗ” đang diễn ra với giáo dục đại học Việt Nam.

NHUNG DÙ CÓ HIỆU QUẢ
THỂ NÀO, CHÚNG TA
CŨNG CHỈ MUỐN TƯỢNG
ĐƯỢC HỆ THỐNG ĐÓ, NẾU
CÓ ƯU ĐÃI THÌ CŨNG CHỈ
CHO CHÍNH NGƯỜI MỸ.
VỚI NGƯỜI NƯỚC NGOÀI,
HỆ THỐNG ĐÓ NỔI TIẾNG
LÀ NƠI THU HỌC PHÍ CAO
NHẤT THẾ GIỚI.

Nhưng sau những phần khởi ban đầu, điều đọng lại là những bản khoản không nhỏ.

Chắc hẳn trong chúng ta từ lâu cũng biết hệ thống giáo dục đại học tư của Mỹ là tốt nhất thế giới. Đằng sau hệ thống trường tư đó phải là một cơ chế chính sách cực kì hiệu quả nhằm huy động sự chia sẻ và đóng góp của tất cả các thành phần trong xã hội (ở Việt Nam thuật ngữ chỉ việc này là "xã hội hoá" giáo dục đại học).

Nhưng dù có hiệu quả thế nào, chúng ta cũng chỉ muông tượng được hệ thống đó, nếu có ưu đãi thì cũng chỉ cho chính người Mỹ. Với người nước ngoài, hệ thống đó nổi tiếng là nơi thu học phí cao nhất thế giới.

Nhưng không, hệ thống đó hoạt động tốt hơn và rộng hơn ta tưởng; bởi nó có thể hỗ trợ cho một cá nhân chỉ với một vài triệu USD đầu tư ban đầu, xây dựng được một đại học (đúng hơn là một "khái niệm mới" về giáo dục đại học) có chất lượng cho những người ở rất xa, với chi phí gần như tối thiểu.

Ở Việt Nam, kể từ khi đại học ngoài công lập đầu tiên ra đời cuối những năm 1980, chúng ta đã bắt đầu triển khai công tác "xã hội hoá" giáo dục đại học, trong đó tư tưởng chính là việc huy động đóng góp của cộng đồng nhằm xây dựng một nền giáo dục đại học cho số đông.

Những số liệu gần nhất cho thấy, kết quả của 20 năm "xã hội hoá", ngoài đầu tư của nhà nước (cho các trường công),

nguồn thu chủ yếu của giáo dục đại học vẫn là học phí; các nguồn thu khác từ cộng đồng, kể cả ở các đại học hàng đầu cũng mới chỉ loanh quanh mức 5-6%.

Một hệ thống giáo dục đại học chỉ trông vào ngân sách và học phí không thể là một hệ thống hỗ trợ cho việc giảm thiểu khoảng cách giàu nghèo. Nói cách khác, hệ thống đó đã không thực hiện đủ các chức năng vốn có của giáo dục.

Vậy phải chăng hệ thống chính sách "xã hội hoá" của chúng ta có điều gì bất ổn? Hay những thành phần khác trong xã hội (như giới doanh nhân thành đạt) vẫn chưa có "văn hoá" đầu tư cho giáo dục, đầu tư cho tri thức như Shai Reshef đang làm với UoPeople?